

Stanowisko RADY OCHRONY PRACY
w sprawie działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2020 r.

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu 20 lipca 2021 r. zapoznała się ze „Sprawozdaniem z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2020 r.”. Dokument przedstawili: Główny Inspektor Pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko oraz Jej zastępcy Jarosław Leśniewski i Dariusz Mińkowski.

W roku sprawozdawczym inspektorzy pracy przeprowadzili 56 tys. kontroli w 48 tys. podmiotów zatrudniających łącznie 3 mln osób. Blisko 35% spośród przeprowadzonych kontroli stanowiły tzw. kontrole skargowe mające na celu sprawdzenie zasadności skarg pracowniczych wpływających do inspekcji pracy. Dotyczyły one głównie problemów z wypłatą wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy, nieprawidłowości w zakresie czasu pracy, warunków i bezpieczeństwa pracy, stosunku pracy oraz legalności zatrudnienia.

Ponadto inspekcja pracy prowadziła m.in. kontrole realizacji obowiązków w zakresie zapobiegania w rozprzestrzenianiu się koronawirusa oraz działań podejmowanych przez zakłady pracy w celu zapewnienia osobom pracującym odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie epidemii. Państwowa Inspekcja Pracy zbadała także prawidłowość zawierania umów cywilnoprawnych oraz umów terminowych. Skontrolowano realizację obowiązku wypłaty minimalnego wynagrodzenia dla osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych, przestrzeganie przepisów o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz inne dni, legalność zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców oraz prawidłowość funkcjonowania agencji zatrudnienia. Ponadto inspekcja pracy prowadziła kompleksowe kontrole przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bhp m.in. w budownictwie, które od lat jest objęte wzmożonym nadzorem PIP.

Inspektorzy zbadali również okoliczności i przyczyny 1755 wypadków przy pracy, w tym 138 zbiorowych, w których zginęło 217 osób. Wśród najbardziej wypadkogennych branż dominują budownictwo i przetwórstwo przemysłowe.

Ubiegłoroczne kontrole ujawniły 36,5 tys. wykroczeń przeciwko prawom pracownika. Inspektorzy wydali ponad 160 tys. decyzji dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, blisko 4 tys. decyzji płacowych, ok. 9 tys. poleceń i 157 tys. wniosków ujętych w wystąpieniach.

W 2020 r. Państwowa Inspekcja Pracy przeprowadziła 768 tzw. „pierwszych kontroli”, tj. kontroli typowo prewencyjnych, prowadzonych na zasadzie audytu i z założenia – o ile nie zostaną stwierdzone rażące nieprawidłowości – bezsankcyjnych. W 2020 r. strategią pierwszej kontroli objęte zostały uprzednio niekontrolowane mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 pracowników) oraz małe zakłady (10-49 pracowników) funkcjonujące na rynku nie dłużej niż 1 rok. Niemal w każdym przypadku inspektorzy stwierdzili różnego rodzaju nieprawidłowości zmuszające do zastosowania odpowiednich środków prawnych w postaci decyzji, wniosków w wystąpieniach lub poleceń.

W wyniku ubiegłorocznych działań kontrolno - nadzorczych Państwowej Inspekcji Pracy ponad 30 tys. pracowników otrzymało zaległe wynagrodzenia i inne świadczenia ze stosunku pracy na łączną kwotę blisko 43 mln zł, a 456 osób pracujących na podstawie umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług (wobec których naruszono przepisy dotyczące minimalnej stawki godzinowej) otrzymało należności na kwotę 698 tys. zł. Zostało zawartych 7,5 tys. umów o pracę z osobami pracującymi wcześniej na podstawie umów cywilnoprawnych lub bez umowy potwierdzonej na piśmie. Zlikwidowano także bezpośrednie zagrożenia dla życia lub zdrowia w stosunku do blisko 40 tys. osób. Równoległe z działaniami kontrolno-nadzorczyimi Państwowa Inspekcja Pracy prowadziła wielokierunkową działalność prewencyjno-promocyjną – w tym m.in. kampanie prewencyjne, konkursy – skierowane do maksymalnie dużej i zróżnicowanej grupy osób świadczących pracę, a także do pracodawców odpowiedzialnych za zapewnienie pracującym bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

Inspekcja pracy prowadziła również szeroko zakrojoną działalność poradniczą – w tym za pośrednictwem Centrum Poradnictwa PIP – udzielając w roku sprawozdawczym ponad 533 tys. porad prawnych i technicznych. Ich tematyka jest niezmienna od lat. Największe zainteresowanie dotyczy poradnictwa w zakresie stosunku pracy, wynagrodzeń i czasu pracy.

Rada Ochrony Pracy wysoko ocenia działalność kontrolno-nadzorczą oraz prewencyjną Państwowej Inspekcji Pracy prowadzoną w 2020 r. trudnym w sytuacji pandemii COVID-19. Tym bardziej należy docenić zaangażowanie i determinację inspektorów pracy w egzekwowaniu przepisów prawa pracy w dążeniu do poprawy standardów bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i higieny pracy.

Rada uznaje za zasadne rozważenie możliwości postulowanych przez Państwową Inspekcję Pracy zmian prawa pracy, które umożliwią inspektorom efektywniejsze prowadzenie kontroli oraz wyeliminują bariery biurokratyczne utrudniające ich działanie.

Sprostanie wyzwaniom współczesnego rynku pracy wymaga zatrudniania w inspekcji pracy wysoko kwalifikowanej kadry inspektorskiej, zwłaszcza z wyższym wykształceniem technicznym. Tymczasem poziom wynagrodzeń oferowanych przez PIP stanowi główną barierę w pozyskiwaniu nowych pracowników.

Rada z niepokojem przyjęła informacje o stanie zatrudnienia i wynagrodzeniach w inspekcji pracy, które są istotnie niższe od przeciętnego wynagrodzenia w kraju. Rada zauważa, że dalsze utrzymywanie takiego stanu, przy zwiększającej się co roku liczbie nowych zadań może prowadzić do zapaści urzędu z powodu odejść pracowników i braku możliwości pozyskania nowych. Rada opowiada się za wzmocnieniem kadrowym i finansowym Państwowej Inspekcji Pracy. Realny wzrost wynagrodzeń oraz zwiększenie liczby inspektorów pracy pozwoli Państwowej Inspekcji Pracy w adekwatny sposób odpowiadać na współczesne i przyszłe wyzwania związane z nowymi technologiami i formami świadczenia pracy.

Rada Ochrony Pracy pozytywnie opiniuje "Sprawozdanie z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2020 r. " i rekomenduje Sejmowi jego przyjęcie.

PRZEWODNICZĄCY Rady Ochrony Pracy
Poseł Janusz Śniadek (podpis elektroniczny)

Warszawa, 26 sierpnia 2021 r.